

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ
(ΨΕΒΕ)

Επιστημονική Ιστοδιάλεξη
Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στην
Ψυχολογία: Από το βίωμα και τη
γλώσσα στην Ποιοτική Ψυχολογία

Τετάρτη 4 Ιουνίου 2025

Ώρες: 19.00-20:30

<https://authgr.zoom.us/j/92638916782?pwd=bVwlt45JanGR7yluZ0Fy7kYaiYDyYj.1> (Meeting ID: 926 3891 6782,
Passcode: 105007)

Συμμετοχή
Ελεύθερη

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ -ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Πληροφορίες συμμετοχής στην εκδήλωση: www.pseve.gr και <http://www.psy.auth.gr>

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ – ΘΕΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ - ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Η Ψυχολογική Εταιρεία Βορείου Ελλάδος (ΨΕΒΕ) οργανώνει Επιστημονική Ιστοδιάλεξη με τίτλο «Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στην Ψυχολογία: Από το βίωμα και τη γλώσσα στην Ποιοτική Ψυχολογία» η οποία θα πραγματοποιηθεί την Τετάρτη **4 Ιουνίου 2025**, ώρες **19:00-20:30** μέσω zoom <https://authgr.zoom.us/j/92638916782?pwd=bVwlt45JanGR7yluZ0Fy7kYaiYDyYj.1> (Meeting ID: 926 3891 6782, Passcode: 105007)

Συμμετοχή: Η συμμετοχή είναι ελεύθερη.

Σας προσκαλούμε να συμμετάσχετε στις εργασίες της Εκδήλωσης, και αναμένουμε να σας καλωσορίσουμε σε αυτή.

Επιστημονική και Οργανωτική Επιτροπή

Ειρήνη Δερμιτζάκη

Αικατερίνη Μουρατίδου

Γεωργία Στεφάνου

Ιωάννα Τάλλη

Ελισάβετ Χρυσόχου

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

19.00 Καλωσόρισμα - Χαιρετισμός

19.05 – 20:30 Ομιλίες

A. Η μετα-εθνογραφία ως ερμηνευτική σύνθεση ποιοτικών μελετών: Μελετώντας την ανάκαμψη από την υποβολή σε εξαναγκασμό στις υπηρεσίες ψυχικής υγείας

Ευγενία Γεωργάκα

Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Η μετα-εθνογραφία είναι μια ερμηνευτική μέθοδος, ευρέως χρησιμοποιούμενη στην έρευνα της φροντίδας υγείας για να συνθέσει πληροφορίες που προκύπτουν από πολλαπλές ποιοτικές μελέτες. Πρόκειται για μια αναλυτική, παρά περιγραφική, προσέγγιση, στην οποία συμπυκνώνονται ποιοτικά ευρήματα και νοήματα σε ευρύτερες και περιληπτικές έννοιες, δημιουργώντας ένα μοντέλο για το υπό μελέτη φαινόμενο. Είναι πλέον κατάλληλη για τη διερεύνηση φαινομένων και διεργασιών, που δεν έχουν ερευνηθεί επαρκώς, και παράγει συστηματική εις βάθος κατανόηση νέων πεδίων. Στην εισήγηση αυτή θα παρουσιάσω μία μεταεθνογραφική μελέτη των παραγόντων που διευκολύνουν την ανάκαμψη από την υποβολή σε εξαναγκασμό στις υπηρεσίες ψυχικής υγείας. Η μελέτη διεξήχθη στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού δικτύου FOSTREN (Fostering and Strengthening Approaches to Reducing Coercion in European Mental Health Services) από μία διακρατική ομάδα επαγγελματιών και ερευνητών στο χώρο της ψυχικής υγείας. Αφού, μέσω συστηματικής ανασκόπησης, εντοπίσαμε 23 σχετικές ποιοτικές μελέτες, κωδικοποιήσαμε και συνθέσαμε τις διεργασίες και τους παράγοντες που συμβάλουν στην διαχείριση της εμπειρίας υποβολής σε εξαναγκασμό στις υπηρεσίες ψυχικής υγείας. Σύμφωνα με το μοντέλο που ανέκυψε, η ανάκαμψη από την υποβολή σε εξαναγκασμό εξαρτάται από ένα περίπλοκο σύνολο συνθηκών που υποστηρίζουν την προσωπική αίσθηση αξιοπρέπειας και σεβασμού, την αίσθηση της ασφάλειας και την ενδυνάμωση. Το να βρίσκεται κανείς σε ένα ενισχυτικό περιβάλλον, να λαμβάνει κατάλληλη πληροφόρηση και να είναι σε συνεχή αμοιβαία επικοινωνία με το προσωπικό είναι σημαντικά. Τα άτομα που υποβάλλονται σε εξαναγκασμό υιοθετούν στρατηγικές διαχείρισης της οδυνηρής αυτής εμπειρίας, τόσο κατά τη διάρκεια, προκειμένου να μειώσουν τον εξαναγκασμό και τον αντίκτυπό του, όσο και μετέπειτα, προκειμένου να επεξεργαστούν την εμπειρία. Τα ευρήματα υπογραμμίζουν πόσο σημαντικό είναι οι υπηρεσίες ψυχικής υγείας να παρέχουν περιβάλλοντα και πρακτικές που να ενδυναμώνουν τους χρήστες των

υπηρεσιών να αναπτύξουν στρατηγικές διαχείρισης, ώστε να ελαχιστοποιείται ο τραυματισμός και να υποστηρίζεται η ανάκαμψή τους.

Β. Τα νομοθετικά κείμενα των προγραμμάτων σπουδών της προσχολικής εκπαίδευσης ως πεδίο κατασκευής και διακυβέρνησης ταυτοτήτων: Συνθέτοντας ένα μεθοδολογικό πλαίσιο κριτικής κοινωνικοψυχολογικής ανάλυσης λόγου

Ευθαλία Κωνσταντινίδου
Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Σκοπός της εισήγησης αυτής είναι η παρουσίαση ενός μεθοδολογικού πλαισίου κριτικής κοινωνικοψυχολογικής ανάλυσης λόγου ως μεθόδου ποιοτικής ψυχολογίας, με επικέντρωση στην ανάλυση των νομοθετικών κειμένων των προγραμμάτων σπουδών της προσχολικής εκπαίδευσης ως κειμένων με τα οποία κατασκευάζονται και κυβερνώνται συμβολικά οι ταυτότητες στην προσχολική εκπαίδευση. Έχοντας μια κοινωνική κονστρουξιονιστική/μεταδομιστική επιστημολογική τοποθέτηση, η συγκεκριμένη μεθοδολογική οπτική αντλεί από θεωρητικές προσεγγίσεις της ταυτότητας ως λόγου στο πεδίο της Κοινωνικής Λογοψυχολογίας. Στο πεδίο αυτό η ταυτότητα ορίζεται ως ρηματική κατασκευή, δηλαδή αποκτά υπόσταση στο πλαίσιο του προφορικού ή γραπτού λόγου, σε αντιπαράθεση με ατομοκεντρικές (φαινομενολογικές και γνωστικές) θεωρήσεις της ταυτότητας ως «εαυτού», «προσωπικότητας» ή «προσωπικής και κοινωνικής ταυτότητας» που «κατέχουν» οι άνθρωποι ως αυτόνομα άτομα. Αποσυνδέοντας την ταυτότητα από το άτομο και μεταθέτοντας το ενδιαφέρον για τη μελέτη της ταυτότητας από την ιδιωτική στη δημόσια σφαίρα, η συγκεκριμένη θεωρητική οπτική δίνει τη δυνατότητα να μελετηθούν τα νομοθετικά κείμενα των προγραμμάτων σπουδών της προσχολικής εκπαίδευσης ως «κείμενα ταυτότητας», κυρίως της ταυτότητας των παιδιών-μαθητών/τριών, των νηπιαγωγών και των γονιών. Επιπλέον, δίνει τη δυνατότητα να συνδυαστούν η θεώρηση της ταυτότητας ως λόγου σε μικρο-επίπεδο, δηλαδή ως κατασκευής στα συγκεκριμένα κείμενα, με αυτή της ταυτότητας ως λόγου σε μακρο-επίπεδο, δηλαδή ως κατασκευής με την κινητοποίηση ιδεολογικών αποθεμάτων που προσδιορίζονται ιστορικά, κοινωνικά και πολιτισμικά. Λαμβάνοντας υπόψη το ιδιαίτερο κύρος των κειμένων των προγραμμάτων σπουδών ως νομοθετικών κειμένων, δηλαδή ως κειμένων που ρυθμίζουν τους κανόνες συμπεριφοράς των συμμετεχόντων/ουσών στην προσχολική εκπαίδευση και συμβάλλουν στη συγκρότηση του κράτους δικαίου, και επιχειρώντας την ανάδειξη αυτής της ρυθμιστικής λειτουργίας τους, αξιοποιείται η έννοια της διακυβερνησιμότητας από το έργο του Foucault, όπως χρησιμοποιήθηκε στην κοινωνιολογία του δικαίου και την ιστορική κοινωνιολογία των πολιτικών των νεοτερικών φιλελεύθερων κρατών.

Προκειμένου να στηριχθούν μεθοδολογικά οι θεωρητικές επιλογές, στο αναλυτικό πλαίσιο συνδυάζονται οπτικές ανάλυσης λόγου με στόχο να αναδειχθεί ο συνδυασμός των μορφολογικών χαρακτηριστικών των νομοθετικών κειμένων των προγραμμάτων σπουδών και του περιεχομένου τους στην κατασκευή και τη διακυβέρνηση των ταυτοτήτων. Πιο συγκεκριμένα, για την ανάλυση των κειμένων σε μικρο-επίπεδο το πλαίσιο αντλεί από τη Συστημική Λειτουργική Γλωσσολογία, προκειμένου να αναδειχθεί πώς συντίθεται το περιεχόμενο των κειμένων με βάση συγκεκριμένες επιλογές λεξιλογίου, γραμματικής και συντακτικού, και από τη Νομική Πραγματολογία, προκειμένου να αναδείξει τη λειτουργία των κειμένων ως λεκτικών πράξεων (υπουργικών αποφάσεων και προεδρικών διαταγμάτων) με τις οποίες θεσμοθετούνται οι κανόνες συμπεριφοράς στην προσχολική εκπαίδευση. Επιπλέον, αξιοποιεί από την κοινωνικοψυχολογική ανάλυση λόγου την οπτική της ανάλυσης λογοδότησης, προκειμένου να αναδείξει το ρητορικό προσανατολισμό των κειμένων, ώστε να δικαιολογούνται πειστικά οι επιλογές εκπαιδευτικής πολιτικής και ταυτοτήτων. Συμπληρωματικά, προς την ίδια αναλυτική κατεύθυνση, αξιοποιείται από τη γλωσσολογική Κριτική Ανάλυση Λόγου η οπτική της ανάλυσης της νομιμοποίησης ως ρηματικής κατασκευής. Η τελευταία αξιοποιείται ως γέφυρα για την ανάλυση των κειμένων σε μακρο-επίπεδο, δηλαδή την ανάδειξη των ιδεολογικών πόρων που κινητοποιούνται, προκειμένου να δικαιολογηθούν/νομιμοποιηθούν οι συγκεκριμένες επιλογές εκπαιδευτικής πολιτικής και ταυτοτήτων.